

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ,
ПСИХОЛОГІЇ ТА БЕЗПЕКИ
Кафедра менеджменту та економічної безпеки

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
4 курсу денної форми навчання
Юрія СТАСІВА

Науковий керівник:
доцент, кандидат економічних наук
Марія ВІНІЧУК

Рецензент:
доцент, кандидат економічних наук
Наталія НАКОНЕЧНА

Кваліфікаційна робота допущена до захисту
«__» _____ 2025 р., протокол № __

Завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки

(підпис) КОПИТКО М.І.
(ПРІЗВИЩЕ, ініціали)

Львів
2025

АНОТАЦІЯ

СТАСІВ Ю.Я. – Управління грошовими потоками на підприємстві. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». Львівський державний університет внутрішніх справ, МВС України, Львів, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена обґрунтуванню теоретичних основ та практичних аспектів проведення дослідження системи управління грошовими потоками підприємства. У першому розділі досліджено економічний зміст та сутність управління грошовими потоками підприємства, їх структуру та методичний інструментарій. Другий розділ висвітлює результати фінансово-економічної характеристики ТЗОВ «ФЕКО» та аналізу його грошових потоків. Результатами проведеного дослідження є визначення стратегічних напрямів удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО».

Ключові слова: грошові кошти, грошові потоки, управління, вхідні грошові потоки, вихідні грошові потоки, чистий грошовий потік.

ABSTRACT

STASIV Y.Ya. – Cash Flow Management at the Enterprise. – Manuscript.

Qualification paper for the Bachelor's Degree in Specialty 073 «Management». Lviv State University of Internal Affairs, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Lviv, 2025.

The qualification paper is devoted to substantiating the theoretical foundations and practical aspects of studying the enterprise's cash flow management system. The first chapter explores the economic content and essence of cash flow management, their structure, and methodological tools. The second chapter presents the results of the financial and economic analysis of FEKO LLC and its cash flows. The research outcomes include identifying strategic directions for improving cash flow management at FEKO LLC.

Key words: cash, cash flows, management, inflows, outflows, net cash flow.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	7
1.1. Економічний зміст та сутність управління грошовими потоками підприємства	7
1.2. Структура грошових потоків підприємства	13
1.3. Методичний інструментарій управління грошовими потоками підприємства	18
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТЗОВ «ФЕКО»	23
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТЗОВ «ФЕКО»	23
2.2. Аналіз грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО»	28
2.3. Стратегічні напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО»	37
Висновки до другого розділу	41
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Забезпечення стабільності функціонування суб'єктів господарювання в сучасних умовах глобальної нестабільності, невизначеності та запровадження спеціального правового режиму воєнного стану потребує вчасного реагування на кризові ситуації, що виникають, а також достатніх обсягів грошових коштів, за допомогою яких стає можливим вирішення проблем зміцнення платоспроможності та ліквідності, адже підвищення ефективності їх функціонування значною мірою залежить від раціонального управління грошовими потоками, що дозволить досягнути фінансової рівноваги, прискорити оборотність капіталу, знизити ризики неплатоспроможності та підвищити показники результативності діяльності. За таких обставин актуалізується проблематика дослідження основних аспектів управління грошовими потоками підприємства, а тема дослідження набуває виняткового значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні наукові підходи до розгляду проблемних аспектів дослідження управління грошовими потоками підприємства знаходять своє відображення в працях таких вчених як О. Варченко, В. Волошина-Сідей, В. Головка, О. Драган, В. Зубченко, А. Кириченко, Р. Кольба, О. Майборода, О. Микитин, Ю. Монтика, О. Мордовцев, В. Орел, Г. Роганова, Л. Шірінян, І. Ясіновська та ін., які визначають сутність управління грошовими потоками, їх структуру, особливості класифікації та методичний інструментарій аналізу й оцінювання.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ та практичних аспектів проведення дослідження системи управління грошовими потоками підприємства.

Завданням кваліфікаційної роботи є:

— окреслити основні наукові підходи до визначення сутності та з'ясування економічного змісту управління грошовими потоками підприємства;

- дослідити структуру грошових потоків підприємства;
- проаналізувати методичний інструментарій управління грошовими потоками підприємства;
- здійснити фінансово-економічну характеристику ТЗОВ «ФЕКО»;
- провести аналіз грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО»;
- запропонувати стратегічні напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО».

Об’єктом дослідження є система управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-прикладних засад дослідження системи управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО».

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі методологічну базу дослідження становлять такі методи як: системний аналіз, порівняльний аналіз, вертикальний і горизонтальний аналіз, метод групування, які використані для визначення сутності та економічного змісту управління грошовими потоками підприємства, а також їх складу та структури. Метод аналізу відносних показників, статистичний аналіз, факторний аналіз та аналітичний метод застосовані з метою проведення фінансово-економічної характеристики ТЗОВ «ФЕКО» та аналізу його грошових потоків. Метод функціонально-системного підходу використано при визначенні стратегічних напрямів удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО», а метод узагальнення для формування висновків за результатами дослідження.

Інформація про практичне значення роботи, апробацію результатів дослідження (їх впровадження на підприємстві, організації, участь у науково-практичних конференціях, публікації). Основні положення та сформульовані пропозиції мають теоретичну й практичну значущість, тому можуть бути адаптовані до формування комплексу заходів реалізованих підприємством при здійсненні аналізу його грошових потоків та удосконалення системи управління ними.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань на 4 сторінках) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки, з яких 41 сторінка основного тексту, в тому числі 1 таблиця та 17 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічний зміст та сутність управління грошовими потоками підприємства

Посилення негативного впливу сучасних викликів і небезпек обумовлюють виникнення вагомих проблем функціонування підприємств, які пов'язані із нестабільністю фінансового стану підприємств, масштабними руйнуваннями виробничого капіталу й інфраструктури, скороченням робочих місць, суттєвим зменшенням доходів та зниженням рівня купівельної спроможності. Зазначені проблеми вимагають посиленої уваги, адже функціонування підприємств в умовах дефіциту грошових коштів ускладнюється негативним впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, внаслідок чого спостерігається несвоєчасність надходження грошових коштів на підприємство, зниження рівня платоспроможності та ліквідності, залучення та використання позикових коштів, розбалансування грошових потоків, надмірна тривалість фінансових циклів, а також фіксується обмеженість використання інноваційних та традиційних фінансових інструментів і технологій. Очевидно, що грошові потоки підприємства виявляються одним із головних об'єктів управління на підприємстві.

Аналізуючи економічний зміст і сутність управління грошовими потоками підприємства варто апелювати до думки провідних науковців, що здійснюють дослідження в зазначеній сфері. Так, В. Волошина-Сідей та А. Кириченко [1] стверджують, що грошові потоки підприємства представляють собою цілеспрямований та безперервний рух готівкових та безготівкових грошових коштів, що виникає в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства та спрямовується на забезпечення його

платоспроможності, кредитоспроможності та фінансової стійкості у звітному періоді.

О. Микитин [2] зазначає, що в умовах сьогодення особливого значення набуває формування механізмів раціонального управління грошовими потоками підприємства та акцентує увагу на важливості оптимального їх планування, адже переконаний, що ефективна система управління грошовими потоками підприємства дозволяє підприємству швидко приймати управлінські рішення та досягнути оперативних, тактичних та стратегічних цілей діяльності.

Ефективне управління грошовими потоками підприємства, на думку В. Орел, М. Рилік та А. Горевой [3, с. 1128] є комплексним завданням, що вимагає використання сучасних технологій, інструментів стратегічного планування, адаптації до міжнародних ризиків та гнучкості до змін зовнішнього середовища.

Інші наукові підходи до визначення сутності грошових потоків підприємства та економічного змісту управління ними систематизуємо у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні наукові підходи до визначення сутності грошових потоків підприємства та економічного змісту управління ними

№ за/п	Автор	Характеристика наукового підходу до сутності грошових потоків
1.	І. Ясіновська та Р. Кольба [4, с. 169]	Грошові потоки підприємства – це рух грошових коштів в межах суб'єкта господарювання, що включає їх надходження, витрати, інвестиції та фінансові операції впродовж певного періоду часу, а система управління грошовими потоками підприємства передбачає формування комплексу заходів, спрямованих на забезпечення ефективного управління оборотним капіталом, капітальними потребами, витратами підприємства і їх оптимізацією, раціональним розподілом ресурсів під час виробництва та стратегічне управління економічним розвитком

2.	О. Майборода, О. Майборода та О. Реплюк [5, с. 306]	Грошові потоки визначаються як суми розподілених у часі надходжень та видатків грошових коштів підприємства, які отримані в результаті функціонування активів чи реалізації проекту, а управління грошовими потоками підприємства є складним неперервним циклічним процесом багаторазового й повторюваного прийняття і реалізації управлінських рішень щодо дій з грошовими коштами
3.	О. Мордовцев та М. Хребтов [6, с. 4]	Управління грошовими потоками підприємства передбачає виконання основних завдань, що спрямовані на підвищення ефективності функціонування підприємства, на досягнення фінансової рівноваги, пришвидшення обігу капіталу, зниження ризиків банкрутства та забезпечення безперервності діяльності підприємства й отримання прибутку
4.	О. Сергєєва [7, с. 108]	Грошовий потік визначається як різниця між кількістю отриманих та витрачених коштів підприємством, а управління грошовими потоками – це процес гарантування фінансово-економічної рівноваги, що досягається завдяки збалансуванню й коригуванню обсягів надходжень та витрат грошових коштів на підприємстві
5.	В. Маліков [8, с. 370]	Управління грошовими потоками підприємства розглядається як здійснення щоденного обліку і контролю за надходженням і витрачанням грошових коштів
6.	В. Жуков [9, с. 16]	Грошові потоки трактуються як сукупність розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, якими підприємство оперує у певному періоді з метою реалізації проекту або для забезпечення функціонування конкретного виду активів, а управління грошовими потоками є одним із найважливіших напрямків фінансового менеджменту, що тісно пов'язаний із іншими системами управління та проявляється через систему методів і принципів формування й реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання грошових коштів та організації їх обороту

Джерело: складено автором за матеріалами: [4–9]

Отже, підсумовуючи основні наукові теорії та бачення сутності грошових потоків підприємства, можна констатувати, що вони визначаються як сукупність грошових коштів в готівковій та безготівковій формі, що використовуються підприємством за рахунок їх надходження та використання з метою реалізації запланованих проєктів або для фінансування активів. Водночас, результати проведеного системного аналізу дають підстави стверджувати, що управління грошовими потоками підприємства представляє собою систему спеціальних заходів, методів і принципів, спрямованих на забезпечення прийняття управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання грошових коштів, управління оборотним капіталом, витратами підприємства і їх оптимізацією, раціональним розподілом ресурсів, на підвищення ефективності функціонування підприємства, на досягнення фінансової рівноваги та зниження ризиків банкрутства, на збалансування й коригування обсягів надходжень та витрат грошових коштів на підприємстві.

Необхідно зазначити, що управління грошовими потоками підприємства необхідно здійснювати в рамках узгодження стратегічних цілей підприємства із його фінансовими можливостями, планування короткострокових та довгострокових векторів його розвитку, забезпечення оптимізації грошових потоків і їх достатнього фінансування з дотриманням контрольних заходів щодо розподілу грошових коштів, а також формування резервних джерел фінансування діяльності підприємства та залучення інвестиційних ресурсів.

О. Майборода та Т. Сороківська [10] пропонують модель управління грошовими потоками підприємства (рис. 1.1), в якій виокремлюють декілька етапів реалізації функцій управління грошовими потоками підприємства, зокрема:

- 1) аналіз надлишку або дефіциту грошового ресурсів;
- 2) прогнозування макроекономічної ситуації та виявлення впливу зовнішніх факторів на результати діяльності підприємства;
- 3) формування фінансових планів реалізації стратегії розвитку підприємства;

Рис. 1.1. Модель управління грошовими потоками підприємства [11]

- 4) формування комплексу заходів організації виконання запланованих результатів;
- 5) реалізація комплексу розроблених заходів;
- 6) контроль за виконанням завдань та виявлення відхилень фактичних результативних показників від планових.

При цьому, слушним є зауваження О. Майбороди, О. Майбороди та О. Реплюк [5, с. 306–307], які на підставі проаналізованих даних дійшли висновку та вважають, що управління грошовими потоками підприємства має здійснюватися на декількох етапах, які узагальнимо на рис. 1.2.

Стає очевидним, що управління грошовими потоками підприємства потребує формування ефективної системи повного, об'єктивного і достовірного обліку грошових коштів і їх потоків на підприємстві, а також системи формування необхідної звітності.

Рис. 1.2. Основні етапи управління грошовими потоками підприємства
Джерело: складено автором за матеріалами: [5, с. 306–307]

Не менш важливим залишається потреба у здійсненні аналізу грошових потоків підприємства, які були у попередньому періоді, адже на підставі отриманих результатів таких досліджень можна досягнути забезпечення формування та реалізації комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію грошових потоків підприємства, на планування грошових потоків підприємства в розрізі їх видів та на забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками підприємства. В сукупності, зазначене дозволить сформувати ефективну систему управління грошовими потоками підприємства та забезпечити фінансову стійкість підприємства, його

ліквідність та платоспроможність в короткостроковому та довгостроковому періоді.

Таким чином, проведені дослідження економічного змісту управління грошовими потоками підприємства дозволили визначити його сутність та значення. На підставі аналізу існуючих наукових підходів до окресленої проблематики встановлено, що управління грошовими потоками підприємства – це система спеціальних заходів, методів і принципів, спрямованих на забезпечення прийняття управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання грошових коштів, управління оборотним капіталом, витратами підприємства і їх оптимізацією, раціональним розподілом ресурсів, на підвищення ефективності функціонування підприємства, на досягнення фінансової рівноваги та зниження ризиків банкрутства, на збалансування й коригування обсягів надходжень та витрат грошових коштів на підприємстві.

1.2. Структура грошових потоків підприємства

В умовах сучасності та невизначеності ефективне управління грошовими потоками на підприємстві відіграє домінуючу роль, оскільки є тим фінансовим інструментом, за допомогою якого отримується можливість підвищення показників результативності діяльності та максимізації прибутку. Очевидно, що забезпечення функціонування системи управління грошовими потоками підприємства потребує реалізації комплексу ефективних заходів щодо визначення оптимального рівня грошових коштів, їх достатності, оптимізації та раціонального використання в процесі здійснення різних видів діяльності. Ефективне управління грошовими потоками підприємства сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів, за рахунок яких можливим стає створення нових джерел отримання прибутку.

Проте, забезпечення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства потребує виваженого підходу до розуміння їх видів та структурних компонент. Проведені дослідження в зазначеному керунку доводять, що на сучасному етапі існує багато різновидів класифікаційних ознак виокремлення структурних елементів грошових потоків підприємства, а структурування грошових потоків розглядається як процес формування та упорядкування грошових потоків у відповідності до певних критеріїв, що сформовані в залежності від їх організаційних та функціональних характеристик. Зокрема, В. Головка та О. Безкоровайна [11, с. 10] стверджують, що в науковій думці існує значна кількість класифікацій видів грошових потоків підприємства, а відповідно до міжнародних стандартів обліку виділяють грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Стає очевидним, що таке структурування грошових потоків підприємства дає можливість збалансувати оборотність коштів та оптимізувати управління ними.

В. Покинйчереда, О. Тімченко [12, с. 115] також дотримуються думки, що структурні елементи грошових потоків підприємства повинні виокремлюватися в залежності від видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової. Схожу позицію поділяють К. Нетудихата та М. Попенюк [13, с. 34], які стверджують, що у структурі грошових потоків підприємства необхідно виділяти їх цільову спрямованість та класифікувати види за сферою спрямування грошових потоків підприємства.

В іншому дослідженні Т. Головка [14, с. 250] пропонує класифікувати види грошових потоків підприємства в залежності від таких класифікаційних ознак як вид фінансово-господарської та операційної діяльності, центри формування грошового потоку та масштаб діяльності, напрям руху грошових потоків, метод розрахунку обсягів грошових потоків, розподіл у часі, безперервність формування, рівень збалансованості, достатність обсягу, вид валюти, період часу, варіативність руху грошових коштів та якість грошового потоку за рівнем збалансованості. Основні види грошових потоків

підприємства, згруповані в залежності від зазначених класифікаційних ознак, систематизуємо на рис. 1.3.

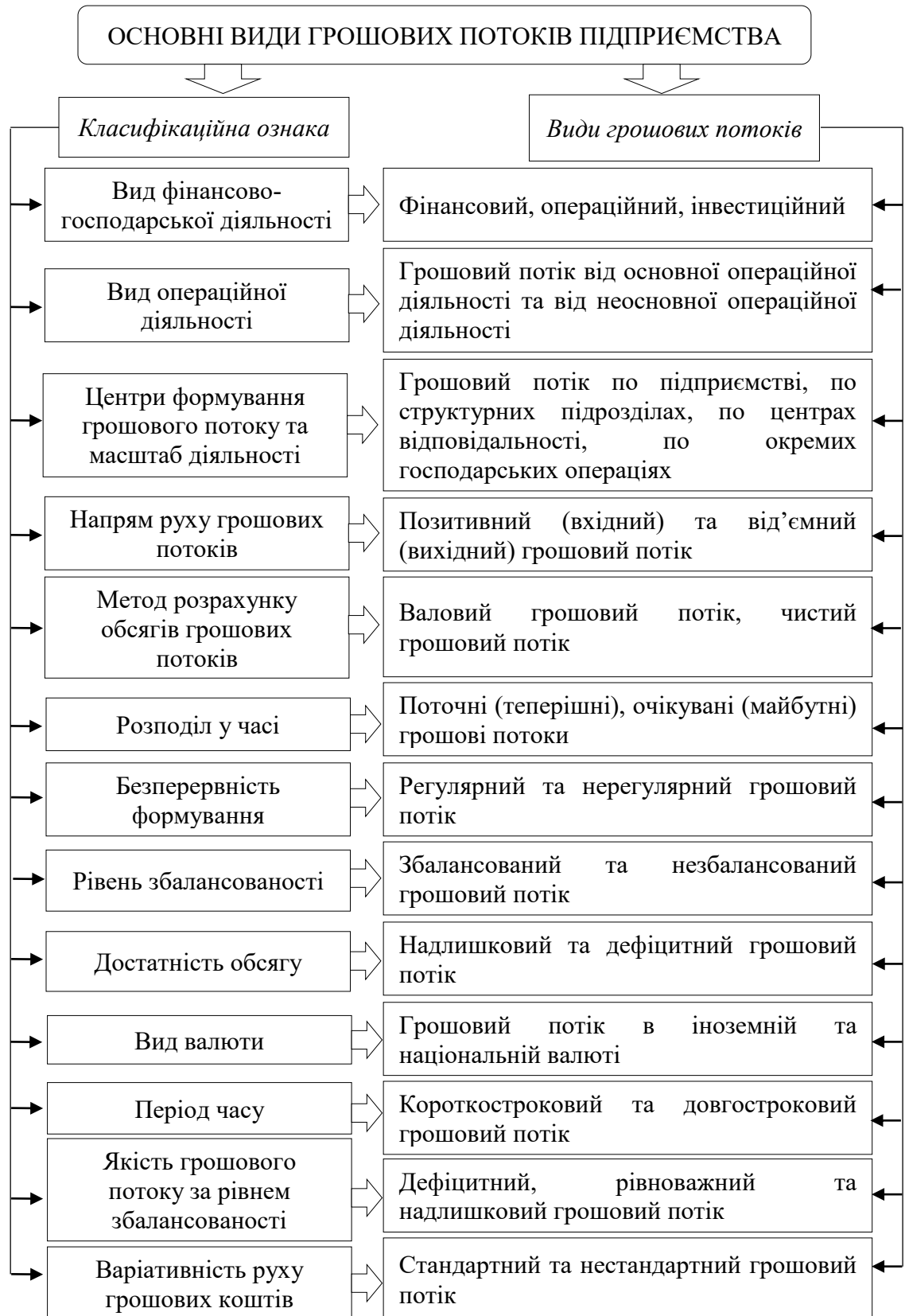

Рис. 1.3. Класифікація видів грошових потоків підприємства за ознаками

Джерело: складено автором за матеріалами: [13, с. 250]

З іншої сторони, доцільним та необхідним виявляється розподіл грошових потоків підприємства в залежності від напрямку спрямування грошових коштів. Тому, в науковій літературі часто виокремлюють позитивні та від'ємні грошові потоки, які також розмежовують в залежності від виду діяльності підприємства та надходження й вибуття грошових коштів. На рис. 1.4 схематично відобразимо структуру таких грошових потоків підприємства.

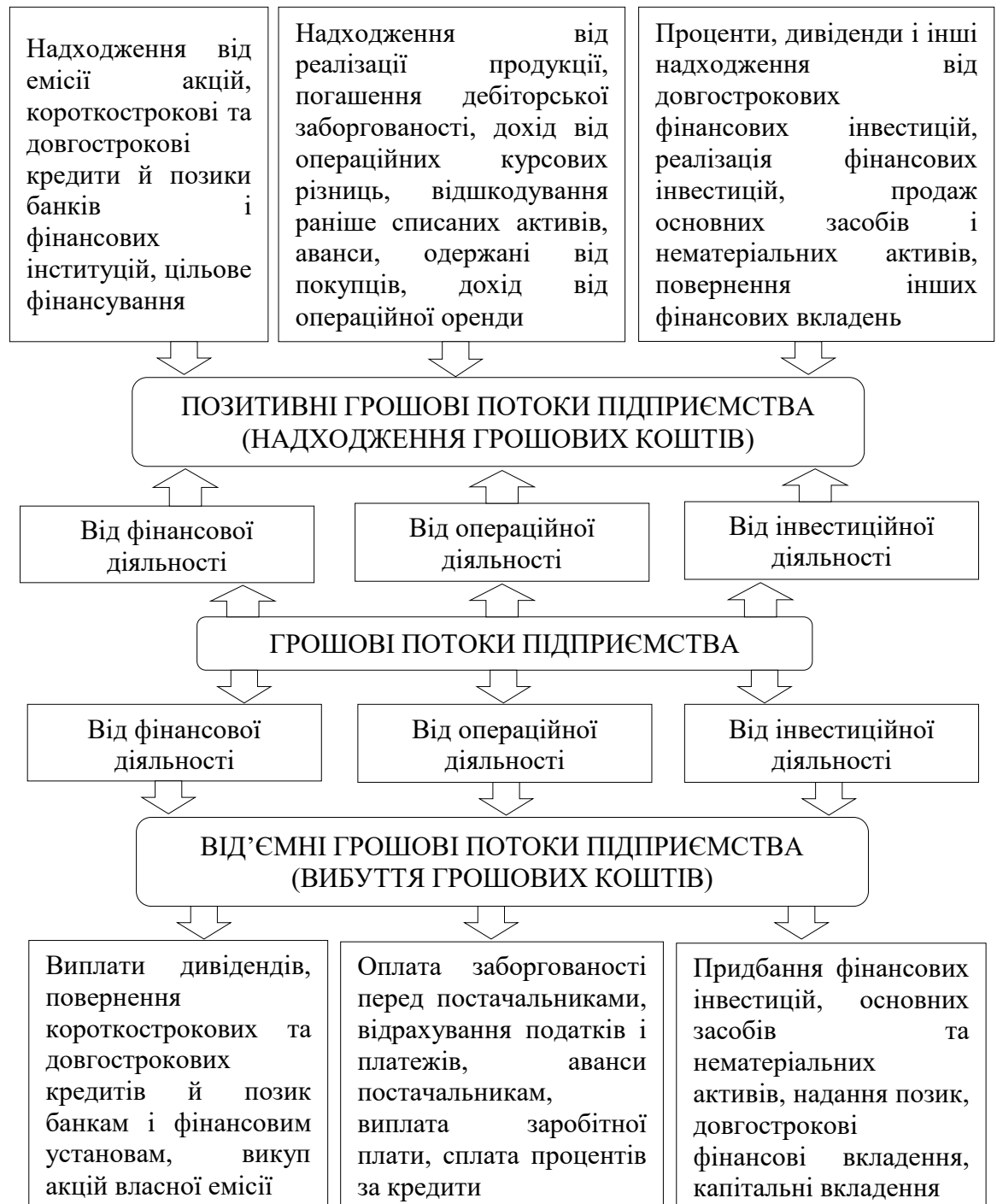

Рис. 1.4. Структура грошових потоків підприємства

Джерело: складено автором за матеріалами: [15, с. 13]

Однак, під впливом війни структура грошових потоків підприємства істотно видозмінилася, адже джерела їх формування розбалансовані та під впливом непередбачуваних ситуацій не можуть забезпечити вчасне надходження грошових коштів на підприємство та їх достатні обсяги. За таких обставин набуває актуальності раціональність розподілу грошових коштів не лише за видами діяльності підприємства, а й в часовому аспекті, оскільки незбалансованість у часі надходження грошових коштів та їх вибуття може призвести до неплатоспроможності навіть при умові забезпечення достатньої суми прибутку підприємства. Для досягнення значних результатів щодо забезпечення позитивних грошових потоків на підприємстві, їх розподілу та використання необхідним виявляється запровадження у практику управління грошовими потоками підприємства сучасних інноваційних механізмів та інструментів планування, нормування, фінансового аналізу, оперативного моніторингу та стратегічного прогнозування. Стає очевидним, що ефективна організація управління грошовими потоками підприємства забезпечує адаптивність системи прийняття управлінських рішень до викликів і небезпек сучасності, що виникають у зовнішньому середовищі, підвищує ритмічність операційного процесу та забезпечує зростання показників виробництва й реалізації продукції.

Отже, проведені дослідження грошових потоків підприємства в контексті виокремлення їх структурних елементів дозволяють стверджувати, що структура грошових потоків підприємства є складною, а їх види класифікуються в залежності від різних ознак. В процесі проведеного аналізу літературних наукових джерел встановлено, що найбільш оптимальним є структурування грошових потоків підприємства в залежності від виду його діяльності на грошові потоки від фінансової, операційної та інвестиційної діяльності.

1.3. Методичний інструментарій управління грошовими потоками підприємства

В умовах зростання рівня невизначеності та негативного впливу чинників війни забезпечення функціонування підприємств є надскладним завданням, вирішення якого потребує достатньої кількості необхідних ресурсів та застосування сучасних методів управлінської діяльності. Від вибору методичного інструментарію управління грошовими потоками підприємства істотно залежать результативні показники та ефективність здійснення такого управління, адже він передбачає вибір стратегій та процесів управління грошовими потоками з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Як зазначає О. Ніпіаліді [16, с. 100] основним джерелом інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень щодо управління грошовими потоками, є фінансова звітність підприємства, а саме, Звіт про рух грошових коштів, в якій відображаються відомості про фактичне надходження, наявність, переміщення грошових коштів, а також про напрямки їх використання. Проте, процес опрацювання інформації, що відображається у звітності, потребує застосування певних методів обробки такої інформації. Тому, як зазначають В. Покиньючерда та О. Тімченко [12, с. 115–116], необхідним виявляється використання спеціальних методів і прийомів комплексного оцінювання грошових потоків підприємства. Зокрема, науковці акцентують увагу на потребі застосовувати формалізовані та неформалізовані методи, а саме метод експертних оцінювань, метод сценаріїв, побудову системи показників та аналітичних таблиць, а також порівняльні методи. Серед доцільних та обґрунтованих формалізованих методів В. Покиньючерда та О. Тімченко виокремлюють метод арифметичних різниць, метод ланцюгових підстановок, балансовий метод, диференційований, логарифмічний та інтегральний аналіз, а також дисконтування. Більше того, при проведенні оцінювання грошових потоків підприємства часто

використовуваними є методи економічної статистики, які представлені середніми та відносними величинами, рядами динаміки, групуванням, індексним та графічним методами. Запропоновану В. Покин'ячереда та О. Тімченко модель систематизації методичних прийомів дослідження грошових потоків підприємства, яка представлена горизонтальним, вертикальним та трендовим аналізом, а також коефіцієнтним і факторним аналізом, відобразимо на рис. 1.5.

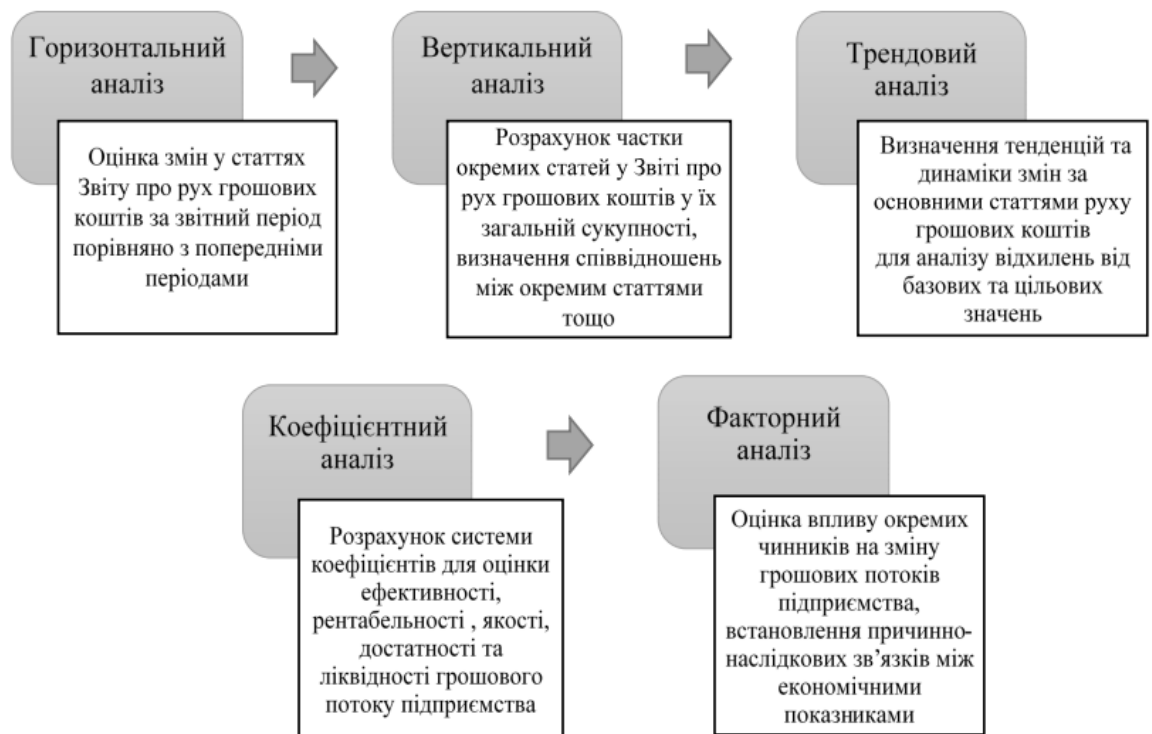

Рис. 1.5. Модель систематизації методичних прийомів дослідження грошових потоків підприємства [12, с. 115–116]

Схожої позиції дотримується Т. Мулик [17], яка стверджує, що оцінювання грошових потоків підприємства потребує комплексного підходу до розрахунку основних показників, які їх характеризують. Тому, науковиця пропонує проводити оцінювання грошових потоків підприємства в певній послідовності та в розрізі декількох видів аналізу, а саме: ознайомчий аналіз, горизонтальний та вертикальний аналіз, аналіз коефіцієнтів та факторний аналіз. При цьому, зазначений підхід є достатньо повним та дозволяє за

рахунок розрахунку відносних показників оцінити якісні характеристики грошових потоків підприємства та засвідчити ефективність їх використання. На думку Т. Мулик, показники оцінювання грошових потоків підприємства необхідно систематизовувати у три основні групи: показники якості грошових потоків; показники результативності використання грошових коштів та показники ліквідності й платоспроможності.

Ю. Монтика [18] та Г. Роганова і Л. Шірінян [19, с. 171–172] стверджують, що методологічні аспекти дослідження грошових потоків підприємства та ефективності управління ними полягають у застосуванні статистичного та динамічного підходів до оцінювання їх вартості. При цьому, використання економіко-статистичного методу дозволяє визначити результати перетворення фінансових ресурсів та характеризує їх розміщення в активах підприємства, а динамічний підхід дає підстави визначити можливості зростання показників прибутковості в майбутніх періодах та оцінювання ринкової вартості підприємства. Проте, на думку науковців, існує альтернативний підхід до проведення таких розрахунків, який передбачає проведення дискримінантного аналізу, що базується на віднесенні об'єкта дослідження, тобто грошових потоків підприємства, до певної групи. Метод схожий до моделі Альтмана, за допомогою якої проводиться прогнозування банкрутства підприємства. Метод дискримінантного аналізу передбачає побудову функції, де статистична класифікація показників відбувається за допомогою методу k-середніх кластерного аналізу та отримується можливість визначення впливу факторів на формування грошових потоків підприємства.

І. Артимонова, І. Герасименко та Л. Гутко [20, с. 118] мають власне бачення на методичний інструментарій оцінювання грошових потоків підприємства і ефективності управління ними. Науковці вважають, що необхідно використовувати прямий та непрямий методи розрахунку грошових потоків підприємства. Ми погоджуємося з думкою вчених та пропонуємо здійснювати систематизацію інструментів управління грошовими потоками підприємства, виокремивши серед них наступні:

- 1) платіжні документи, які необхідні для отримання доходів та здійснення платежів;
- 2) аналітичні розрахунки значень показників достатності грошових потоків, платоспроможності й ліквідності;
- 3) реалізація контролю за швидкістю надходження й зарахування коштів на банківські рахунки;
- 4) обчислення норм амортизаційних витрат.

Таким чином, можна здійснити проміжне узагальнення та стверджувати, що методичний інструментарій управління грошовими потоками підприємства потребує формування відповідного механізму, складовими якого є:

- 1) методи управління грошовими потоками підприємства;
- 2) ресурси управління грошовими потоками підприємства;
- 3) функції управління грошовими потоками підприємства;
- 4) нормативно-правове забезпечення управління грошовими потоками підприємства;
- 5) інформаційне управління грошовими потоками підприємства;
- 6) принципи управління грошовими потоками підприємства;
- 7) критерії управління грошовими потоками підприємства;
- 8) фактори управління грошовими потоками підприємства;
- 9) важелі управління грошовими потоками підприємства;
- 10) цілі управління грошовими потоками підприємства.

Методичний інструментарій управління грошовими потоками підприємства також передбачає розрахунок ефективності, який необхідно здійснювати за такими показниками як обсяги чистого грошового потоку підприємства, рентабельність чистого грошового потоку, коефіцієнт ліквідності грошового потоку та коефіцієнт ефективності грошових потоків.

Отже, проведені дослідження проблемних аспектів формування методичного інструментарію управління грошовими потоками підприємства дають підстави стверджувати, що існуючі наукові підходи розглядають

різноманітні методики оцінювання параметрів управління грошовими потоками підприємства, а вибір конкретних методів залежить від специфіки діяльності підприємства та від обсягів грошових коштів, що їм належать.

Висновки до першого розділу

Управління грошовими потоками підприємства являється складним та безперервним процесом, який здійснюється на підприємстві з метою його забезпечення необхідними для функціонування грошовими коштами. Аналіз публікацій основних думок щодо визначення грошових потоків підприємства та особливостей управління ними дозволяє сформулювати власний підхід до розуміння сутності управління грошовими потоками підприємства, яка проявляється у формуванні системи спеціальних заходів, методів і принципів, спрямованих на забезпечення прийняття управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання грошових коштів, управління оборотним капіталом, витратами підприємства і їх оптимізацією, раціональним розподілом ресурсів, на підвищення ефективності функціонування підприємства, на досягнення фінансової рівноваги та зниження ризиків банкрутства, на збалансування й коригування обсягів надходжень та витрат грошових коштів на підприємстві.

Грошові потоки підприємства характеризуються своєю структурованістю та поділяються на види в залежності від класифікаційних ознак. Результати проведеного дослідження дозволили з'ясувати, що найбільш оптимальною є класифікація грошових потоків підприємства в залежності від виду його діяльності: фінансової, операційної та інвестиційної.

Встановлено, що методичний інструментарій управління грошовими потоками підприємства передбачає використання різноманітних методів і методик оцінювання параметрів управління грошовими потоками підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТЗОВ «ФЕКО»

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТЗОВ «ФЕКО»

ТЗОВ «ФЕКО» зареєстроване на території України як суб'єкт господарської діяльності, що є юридичною особою та імпортує товари із країн Європи та світу. В основному, ТЗОВ «ФЕКО» пропонує для реалізації опалювальну техніку, завдяки якій має змогу брати участь у тендерних закупівлях та реалізовувати проекти із постачання опалювальної техніки на великі державні підприємства України. Продукція, що реалізується ТЗОВ «ФЕКО», має сертифікати якості, відповідає міжнародним та вітчизняним стандартам, надійна та зручна у використанні.

Відповідно до установчих документів, ТЗОВ «ФЕКО» функціонує як самостійне підприємство та керується у своїй діяльності Статутом (Додаток А), а вищим органом управління є Загальні збори Учасників. Очолює ТЗОВ «ФЕКО» директор, якому підпорядковується головний бухгалтер, заступник директора та директори філій. Схема організаційної структури управління ТЗОВ «ФЕКО», яка сформована і діє у товаристві впродовж 2020–2023 рр. відображена у додатку Б.

Фінансово-господарська діяльність ТЗОВ «ФЕКО» вважається успішною, про що свідчать показники його фінансової звітності, що представлена Балансом (Звітом про фінансовий стан) (Додаток В–Д), Звітом про фінансові результати (Звітом про сукупний дохід) (Додаток Ж–И), Звітом про рух грошових коштів (Додаток Ї–Л), Звітом про власний капітал (Додаток М–П) та Примітками до річної фінансової звітності.

Відповідно до звітних даних щодо стану фінансових показників діяльності ТЗОВ «ФЕКО» на підприємстві наявні оборотні й необоротні активи, власний капітал, поточні й довгострокові зобов'язання (рис. 2.1).

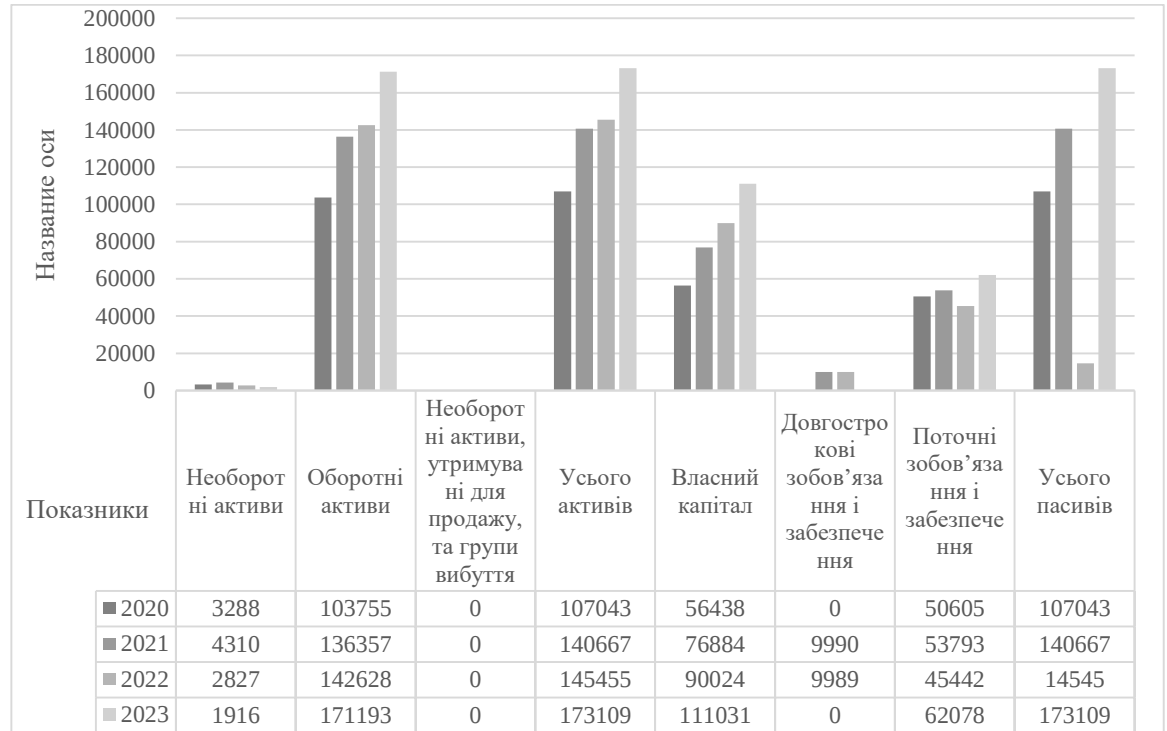

Рис. 2.1. Стан та тенденції зміни суми активів і пасивів ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків В–Д

Проведений аналіз стану та тенденцій зміни суми активів і пасивів ТЗОВ «ФЕКО» за період з 2020 р. по 2023 р. дозволяє стверджувати, що у ТЗОВ «ФЕКО» спостерігається спадний тренд щодо суми необоротних активів, яка в аналізованому періоді зменшилася із 3288 тис. грн. до 1916 тис. грн. (на 41,7 %). При цьому, зросла сума оборотних активів із 103755 тис. грн. у 2020 р. до 171193 тис. грн. у 2023 р. (темп зростання становить +65,0 %). Загальна сума активів також показала зростаючий тренд на 61,7 %.

Що стосується суми пасивів ТЗОВ «ФЕКО», то їх стан оцінюється як позитивний. Зокрема на 96,7 % відбулося зростання власного капіталу із 56438 тис. грн. у 2020 р. до 111031 тис. грн. у 2023 р. Довгострокові зобов'язання

присутні лише у 2021 р. та у 2022 р., а поточні зобов'язання збільшилися на 22,7 % із 50605 тис. грн. у 2020 р. до 62078 тис. грн. у 2023 р.

Нестійкі тенденції можна помітити при аналізі стану та тенденцій зміни показників доходів ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр. (рис. 2.2). Як засвідчують проаналізовані дані, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТЗОВ «ФЕКО» зростав впродовж 2020–2021 рр. Проте, у 2022 р. під впливом негативних чинників війни він знизився із 439520 тис. грн. у 2021 р. до 289732 тис. грн. У 2023 р. знову спостерігається позитивна динаміка до зростання суми чистого доходу від реалізації продукції. В цілому, чистий дохід від реалізації продукції за аналізований період зріс на 7,8 %.

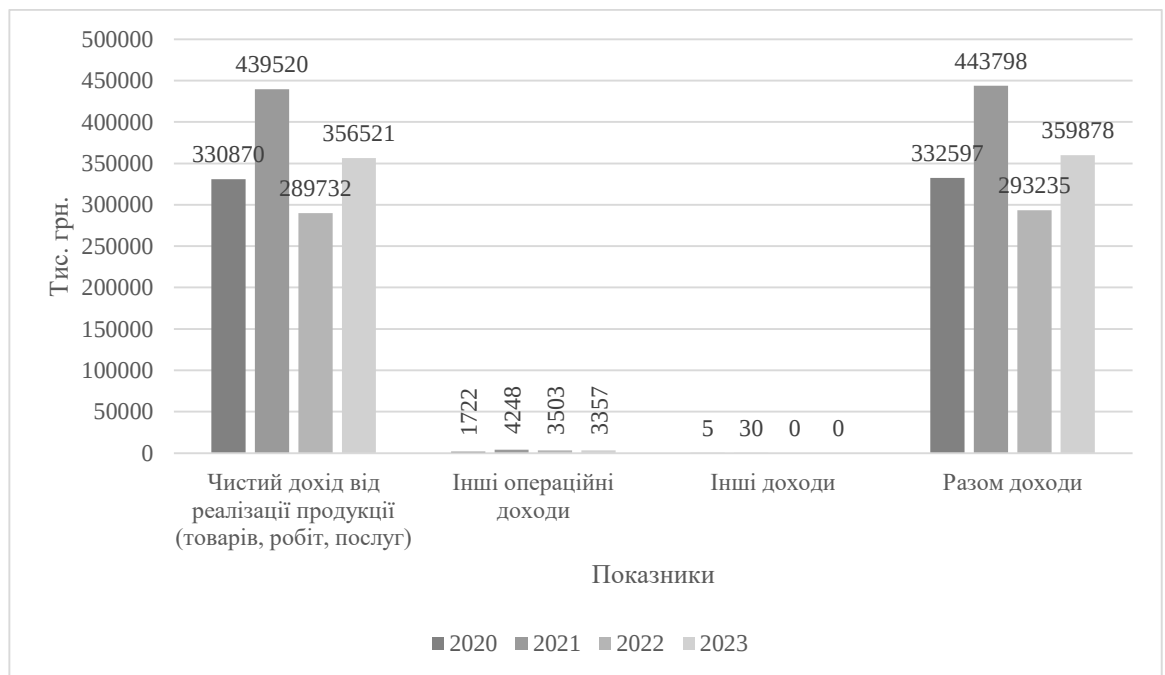

Рис. 2.2. Стан та тенденції зміни показників доходів ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків Ж–И

Суттєво зросла сума інших операційних доходів, а саме на 94,9 % із 1722 тис. грн. у 2020 р. до 3357 тис. грн. у 2023 р. Інші доходи ТЗОВ «ФЕКО» мало лише у 2020 р. у розмірі 5 тис. грн. та у 2021 р. у розмірі 30 тис. грн.

Відповідно, аналогічні тенденції спостерігаються й щодо загальної суми доходів ТЗОВ «ФЕКО», яка збільшилася на 8,2 %.

Аналіз витрат ТЗОВ «ФЕКО» за період 2020–2023 рр. (рис. 2.3) дає підстави констатувати зростання собівартості реалізованої продукції на 2,7 % із 297081 тис. грн. у 2020 р. до 305060 тис. грн. у 2023 р. Валовий прибуток ТЗОВ «ФЕКО» також має позитивну тенденцію до зростання на 52,3 % із 33789 тис. грн. у 2020 р. до 51461 тис. грн. у 2023 р.

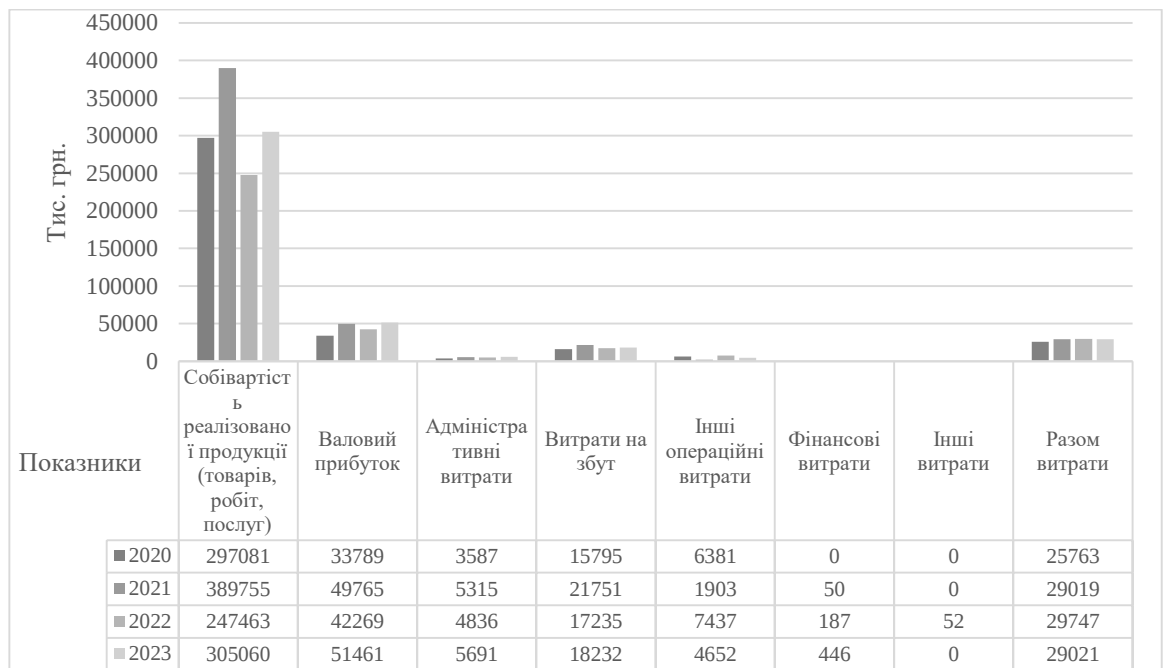

Рис. 2.3. Стан та тенденції зміни суми витрат ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків Ж–И

Адміністративні витрати збільшилися на 58,7 % із 3587 тис. грн. до 5691 тис. грн. у 2023 р., а витрати на збут зросли лише на 15,4 %. Сума інших операційних витрат за аналізований період зменшилася на 27,1 % із 6381 тис. грн. на початку аналізованого періоду до 4652 тис. грн. на його кінець.

Що стосується фінансових витрат, то у 2020 р. вони були відсутні, а в подальшому їх сума поступово збільшувалася із 50 тис. грн. у 2021 р. до 446

тис. грн. у 2023 р. Сума інших витрат була наявна лише у 2022 р. у розмірі 52 тис. грн.

В цілому, витрати ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр. зросли на 12,6 %, оскільки у 2020 р. їх сума оцінювалася на рівні 25763 тис. грн., а у 2023 р. – на рівні 20021 тис. грн.

Не можна охарактеризувати стабільним трендом значення показників фінансових результатів діяльності ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр., адже, результати проведених досліджень говорять, що впродовж 2020–2021 рр. фінансовий результат від операційної діяльності стрімко зростав із 9748 тис. грн. у 2020 р. до 25044 тис. грн. у 2021 р. Однак, за підсумками 2022 р. він знизився до 16264 тис. грн., але у 2023 р. ТЗОВ «ФЕКО» спромоглося досягнути його зростання до позначки у 26243 тис. грн. (рис. 2.4).

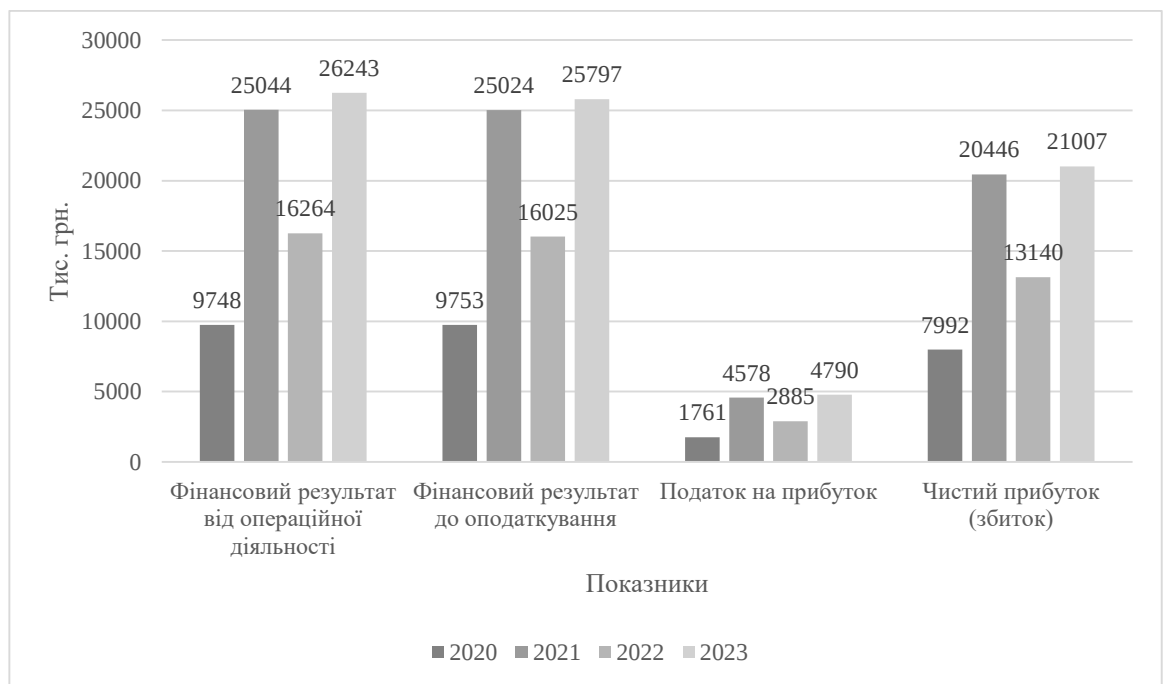

Рис. 2.4. Стан та тенденції зміни суми прибутку ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків Ж–И

Відповідно, й фінансовий результат до оподаткування має аналогічні тенденції. Податок на прибуток ТЗОВ «ФЕКО» сплачувало прямо

пропорційно отриманим доходам, у 2020 р. 1761 тис. грн., у 2021 р. 4578 тис. грн., у 2022 р. 2885 тис. грн. та у 2023 р. 4790 тис. грн.

Чистий прибуток ТЗОВ «ФЕКО» впродовж 2020–2023 рр. був позитивним, а збитків не фіксувалося. Зокрема, у 2020 р. сума чистого прибутку ТЗОВ «ФЕКО» становила 7992 тис. грн., у 2021 р. 20446 тис. грн., у 2022 р. 13140 тис. грн., в у 2023 р. 21007 тис. грн.

Отже, проаналізувавши результати фінансово-господарської діяльності ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр. можна стверджувати, що підприємство має вагомі результати своєї діяльності, отримує прибуток та спроможне відповідати за своїми зобов'язаннями.

2.2. Аналіз грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО»

Здійснення ефективного управління ТЗОВ «ФЕКО» в нестійких умовах сучасності під впливом динамічних змін значною мірою залежить від достатності, оптимальності та раціонального використання власних і залучених грошових коштів. Результати попередніх досліджень дозволяють констатувати наявність у ТЗОВ «ФЕКО» значної суми грошових коштів та його спроможність їх використовувати за відповідними цілями. Проте, виявляється необхідним проведення ґрунтовного аналізу вхідних та вихідних грошових потоків задля виявлення можливих резервів та підвищення ефективності управління ними на ТЗОВ «ФЕКО».

Ми погоджуємося з думкою науковців, що оптимальним є проведення аналізу грошових потоків підприємства в розрізі видів його діяльності, а саме: грошових потоків у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Тому, вважаємо за доцільне проаналізувати вхідні та вихідні грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Оскільки основна сума грошових коштів ТЗОВ «ФЕКО» спрямована на забезпечення його операційної діяльності, то першочергово здійснимо оцінку

вхідних та вихідних грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» від операційної діяльності. На рис. 2.5 відобразимо результати дослідження стану та динаміки зміни вхідних грошових потоків від операційної діяльності за 2020–2023 рр.

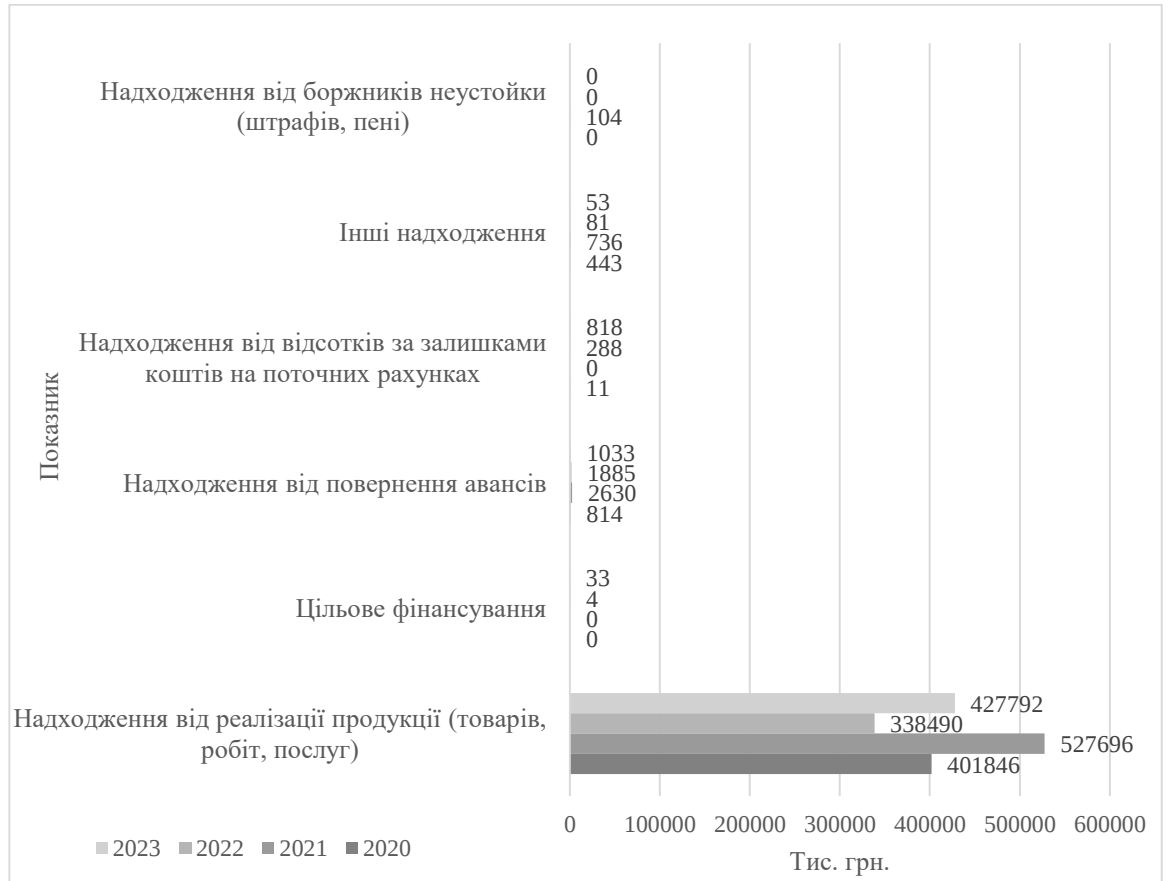

Рис. 2.5 Стан та динаміка зміни вхідних грошових потоків від операційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

В результаті проведеного дослідження встановлено, що динаміка вхідних грошових потоків від операційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр. не має стійкої тенденції. Зокрема, питому частку грошових коштів, що надійшли на підприємство в аналізованому періоді, становлять надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Темп зростання даного грошового потоку становить 6,46 %, оскільки його сума зросла із 401846 тис. грн. у 2020 р. до 427792 тис. грн. у 2023 р.

Водночас, зросли суми надходження від повернення авансів із 814 тис. грн. у 2020 р. до 1033 тис. грн. у 2023 р. (зміна становить +26,90 %). Цільове фінансування впродовж 2020–2021 рр. було відсутнє, однак у 2022 р. ситуація змінилася і сума цільового фінансування зафіксована на позначці у 4 тис. грн. У 2023 р. ТЗОВ «ФЕКО» також отримало цільове фінансування у розмірі 33 тис. грн.

Позитивним зростаючим трендом характеризуються надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках, сума яких у 2020 р. становила лише 11 тис. грн., а до 2023 р. зросла на 807 тис. грн. та становила 818 тис. грн.

Що стосується суми інших надходжень на ТЗОВ «ФЕКО», то вони мають низхідну тенденцію із 443 тис. грн. у 2020 р. до 53 тис. грн. у 2023 р. (темп зміни становить –88,04 %). Крім того, у 2021 р. на ТЗОВ «ФЕКО» зафіксовано 104 тис. грн. як надходження від боржників неустойки (штрафів, пені).

Як бачимо, вхідні грошові потоки від операційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., в основному, є позитивними за винятком суми інших надходжень. Зважаючи на зазначене, доцільним виявляється проведення аналізу вихідних грошових потоків від операційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за аналогічний період 2020–2023 рр. (рис. 2.6).

Результати проведеного дослідження дозволяють констатувати зростання загальної суми витрат ТЗОВ «ФЕКО». Зокрема, основні витрати грошових коштів в аналізованому періоді були спрямовані на придбання товарів (робіт, послуг). Так, у 2020 р. сума витрат за цією статтею становила 343052 тис. грн., а у 2023 р. збільшилася до 409717 тис. грн. (+19,43 %). Поступово зростали і витрати на оплату праці працівників із 3686 тис. грн. у 2020 р. до 4751 тис. грн. у 2023 р. На 24,34 % зросли суми відрахувань на соціальні заходи із 982 тис. грн. у 2020 р. до 1221 тис. грн. у 2023 р., та на 135,99 % збільшилися суми сплати зобов'язань з податків і зборів із 2712 тис. грн. у 2020 р. до 6400 тис. грн. у 2023 р.

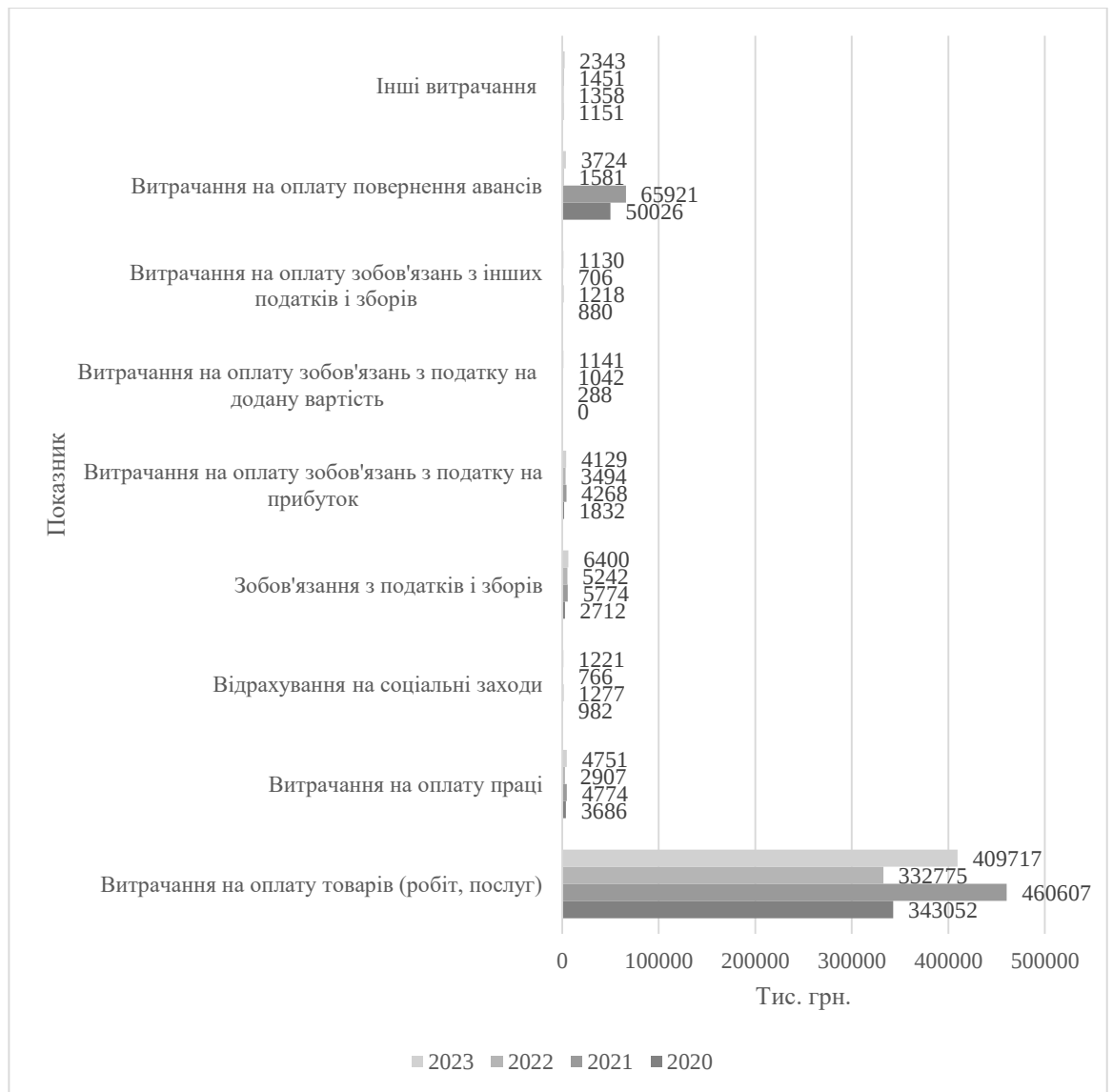

Рис. 2.6. Стан та динаміка зміни вихідних грошових потоків від операційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

Витрати на оплату зобов'язань з податку на прибуток у 2023 р. порівняно із 2020 р. збільшилися на 2297 тис. грн. або ж на 125,38 %, в витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів збільшилися на 250 тис. грн. (+28,41 %). Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість у 2020 р. були відсутні, проте, починаючи із 2021 р. поступово зростають із 288 тис. грн. до 1141 тис. грн., що зафіксовано у 2023 р.

Достатньо вагомими були суми витрат на оплату повернення авансів у 2020–2021 рр., а саме 50026 тис. грн. та 65921 тис. грн. відповідно. Однак, у

2022 р. вони зменшилися до 1581 тис. грн. та дещо збільшилися у 2023 р. до 3724 тис. грн. Що стосується інших витрат, то вони були присутні впродовж усього аналізованого періоду та збільшилися із 1151 тис. грн. у 2020 р. до 2343 тис. грн. у 2023 р.

Підсумовуючи проведений аналіз, можна відзначити, що вихідні грошові потоки від операційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр. мають стійку тенденцію до зростання за усіма аналізованими статтями, крім витрат на оплату повернення авансів.

Наступним етапом аналізу грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» є дослідження стану та динаміки зміни вхідних та вихідних грошових потоків від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр. На рис. 2.7 систематизуємо інформацію, яка відображає стан та динаміку зміни вхідних грошових потоків від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр.

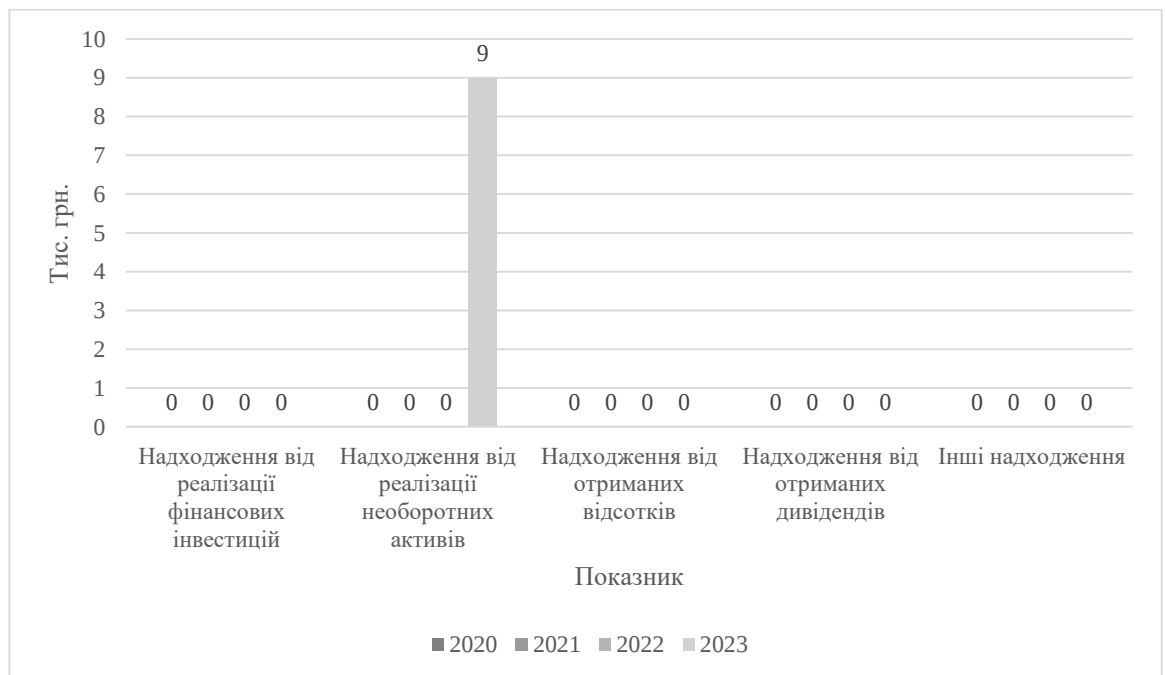

Рис. 2.7. Стан та динаміка зміни вхідних грошових потоків від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

Проаналізовані дані свідчать про відсутність вхідних грошових потоків від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за період 2020–2022 рр. У 2023 р. ТЗОВ «ФЕКО» мало лише одне надходження грошових коштів від реалізації необоротних активів на суму 9 тис. грн. На фоні зазначеного необхідним виявляється дослідження стану та динаміки зміни вихідних грошових потоків від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за той же період (рис. 2.8).

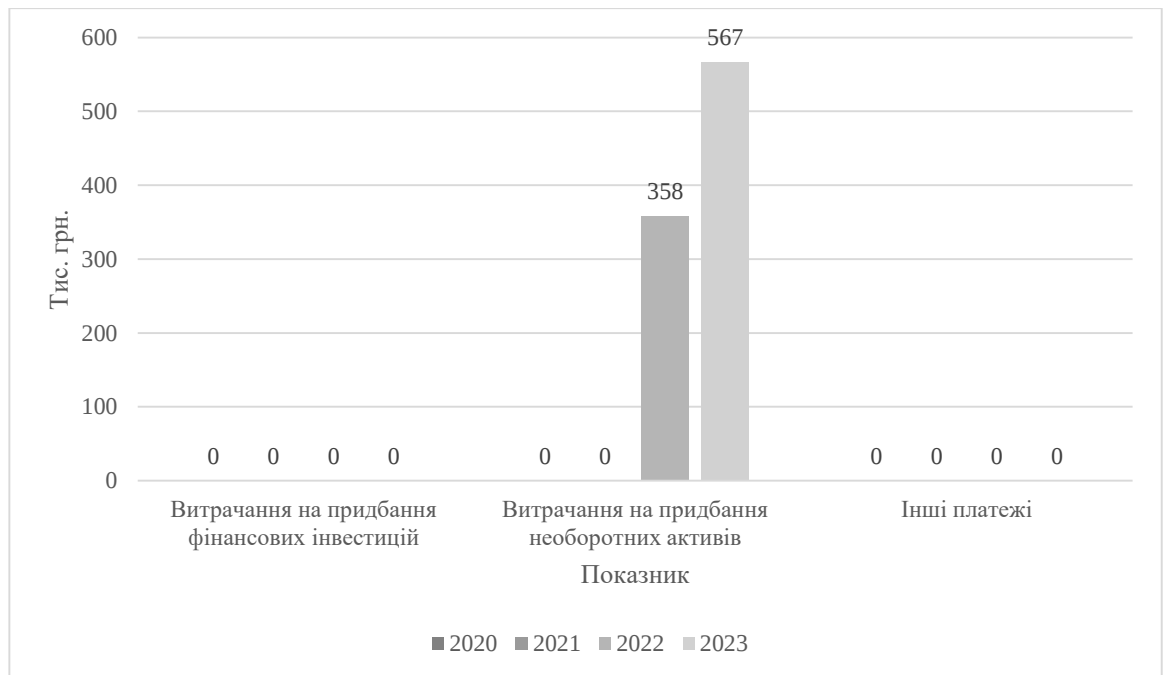

Рис. 2.8. Стан та динаміка зміни вихідних грошових потоків від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

Як засвідчують проаналізовані дані, у ТЗОВ «ФЕКО» впродовж 2020–2023 рр. не було витрат на придбання фінансових інвестицій та не здійснювалися інші платежі. Проте, у 2022 р. та у 2023 р. спостерігалися витрати на придбання необоротних активів у сумі 358 тис. грн. у 2022 р. та 567 тис. грн. у 2023 р.

Аналіз стану та динаміки зміни вхідних та вихідних грошових потоків від фінансової діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр. має дещо інші тенденції, ніж попередні дослідження. Зокрема, оцінювання стану та динаміки

зміни вхідних грошових потоків від фінансової діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за період 2020–2023 рр. (рис. 2.9) дозволяють стверджувати, що на підприємстві впродовж аналізованого періоду відсутні надходження від власного капіталу та надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві. Крім того, у 2020 р. у ТЗОВ «ФЕКО» були відсутні надходження від отримання позик та інші надходження.

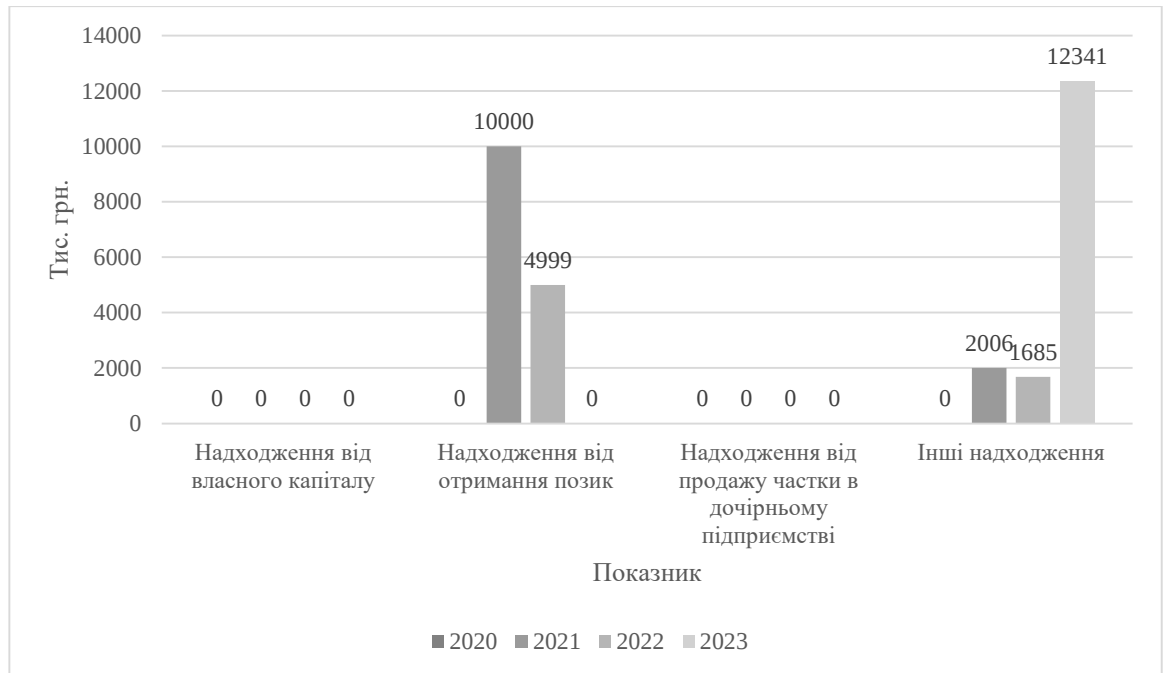

Рис. 2.9. Стан та динаміка зміни вхідних грошових потоків від фінансової діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

Натомість, у 2021 р. та 2022 р. у ТЗОВ «ФЕКО» спостерігаються надходження від отримання позик у розмірі 10000 тис. грн. у 2021 р. та 4999 тис. грн. у 2022 р. Наявні у ТЗОВ «ФЕКО» також інші надходження у 2021–2023 рр., а саме: 2006 тис. грн. у 2021 р., 1685 тис. грн. у 2022 р. та 12341 тис. грн. у 2023 р.

Проведений аналіз стану та динаміки зміни вихідних грошових потоків від фінансової діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр. (рис. 2.10) дає підстави констатувати, що в аналізованому періоді були відсутні витрати на

сплату дивідендів. Крім того, у 2020 р. у ТЗОВ «ФЕКО» не спостерігається грошових потоків за жодним із показників, що досліджувалися.

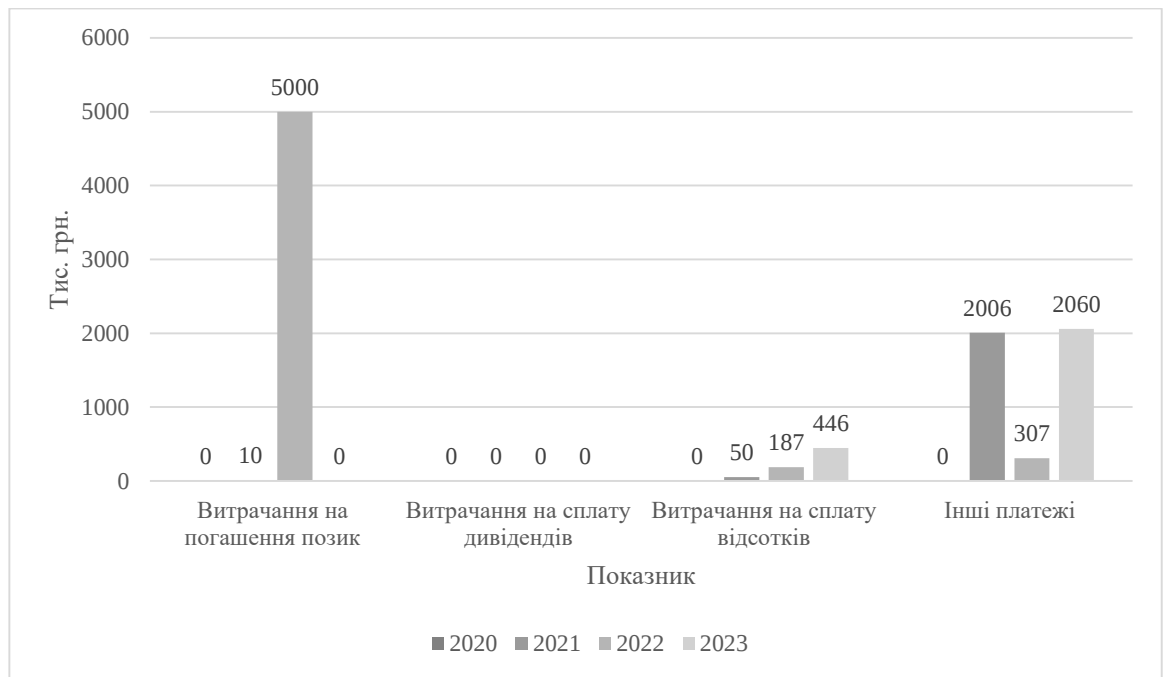

Рис. 2.10. Стан та динаміка зміни вихідних грошових потоків від фінансової діяльності ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

При цьому, у ТЗОВ «ФЕКО» зафіксовано витрати на погашення позик у 2021 р. в розмірі 10 тис. грн. та у 2022 р. в сумі 5000 тис. грн. Також підприємство понесло витрати на сплату відсотків, зокрема: 50 тис. грн. у 2021 р., 187 тис. грн. у 2022 р. та 446 тис. грн. у 2023 р. Що стосується інших платежів, то вони також були у 2021–2023 рр., а саме: 2006 тис. грн. у 2021 р., 307 тис. грн. у 2022 р. та 2060 тис. грн. у 2023 р.

Крім того, аналізуючи грошові потоки ТЗОВ «ФЕКО», варто акцентувати увагу на оцінюванні показників чистого руху коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, параметри яких відобразимо на рис. 2.11.

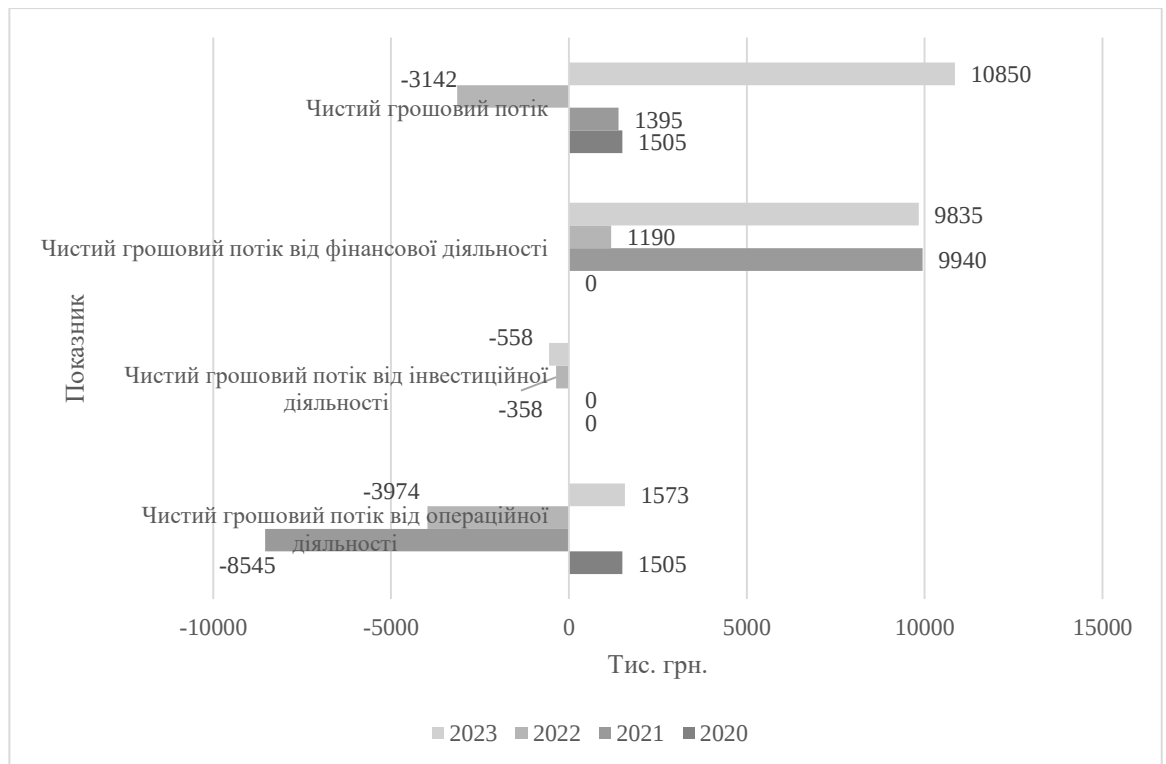

Рис. 2.11. Стан та динаміка зміни чистих грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором за матеріалами додатків І–Л

Проведені дослідження дають підстави стверджувати, що у ТЗОВ «ФЕКО» позитивним грошовим потоком впродовж 2020–2023 рр. є лише грошовий потік від фінансової діяльності. Аналіз чистого грошового потоку від операційної діяльності показує його позитивне значення у 2020 р. та у 2023 р. впродовж 2021–2022 рр. він мав від’ємне значення. Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності зафіксований лише у 2022 р. та у 2023 р. і також був від’ємним. Тому, на підставі зазначеного можна вважати, що чистий грошовий потік ТЗОВ «ФЕКО» у 2020–2023 рр. за рахунок позитивних параметрів грошових потоків від фінансової діяльності показує позитивні додатні тренди за винятком 2022 р. – періоду повномасштабного воєнного вторгнення росії на територію України, коли діяльність підприємства піддалася істотному дестабілізуючому впливу негативних чинників суспільно-політичного та фінансово-економічного характеру. Так, у 2020 р. чистий

грошовий потік ТЗОВ «ФЕКО» становив 1505 тис. грн., у 2021 р. 1395 тис. грн., у 2022 р. –3142 тис. грн., а у 2023 р. 10850 тис. грн.

Таким чином, проведений аналіз грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» за 2020–2023 рр. дозволяє стверджувати, що підприємство ефективно управляє грошовими коштами та дотримується раціональності при формуванні грошових потоків, а також при розподілі та використанні грошових коштів.

2.3. Стратегічні напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО»

Сучасні умови функціонування вітчизняних підприємств характеризуються нестабільністю та невизначеністю, які пов'язані із появою та інтенсифікацією дії дестабілізуючих чинників та кризових ситуацій. Запровадження спеціального правового режиму воєнного стану в Україні ще більше поглибило існуючий стан суб'єктів господарювання та обумовило виникнення проблем щодо акумуляції, розподілу та використання грошових коштів на підприємствах. Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТЗОВ «ФЕКО» та його грошових потоків в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та його результати дозволяють стверджувати, що зазначені негативні чинники не оминули ТЗОВ «ФЕКО», а залишили свій відбиток на показниках його діяльності. Зокрема, варто відмітити зниження фінансово-економічної активності ТЗОВ «ФЕКО» у 2022 р., послаблення результатів його фінансово-господарської діяльності в цей же період та виявлення від'ємного загального грошового потоку в умовах 2023 р.

Стає очевидним, що існуючі проблеми управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» потребують швидкого реагування та вирішення, що можна досягнути шляхом перегляду існуючих інструментів та механізмів управління грошовими потоками на підприємстві. Першочергового значення в даному контексті набуває необхідність збалансування вхідних та вихідних грошових

потоків ТЗОВ «ФЕКО» в розрізі видів його діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Важливим при цьому залишається узгодження таких заходів збалансування із основними цілями оптимізації грошових потоків підприємства. Зокрема, основні напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» пропонуємо узагальнити на рис. 2.12.

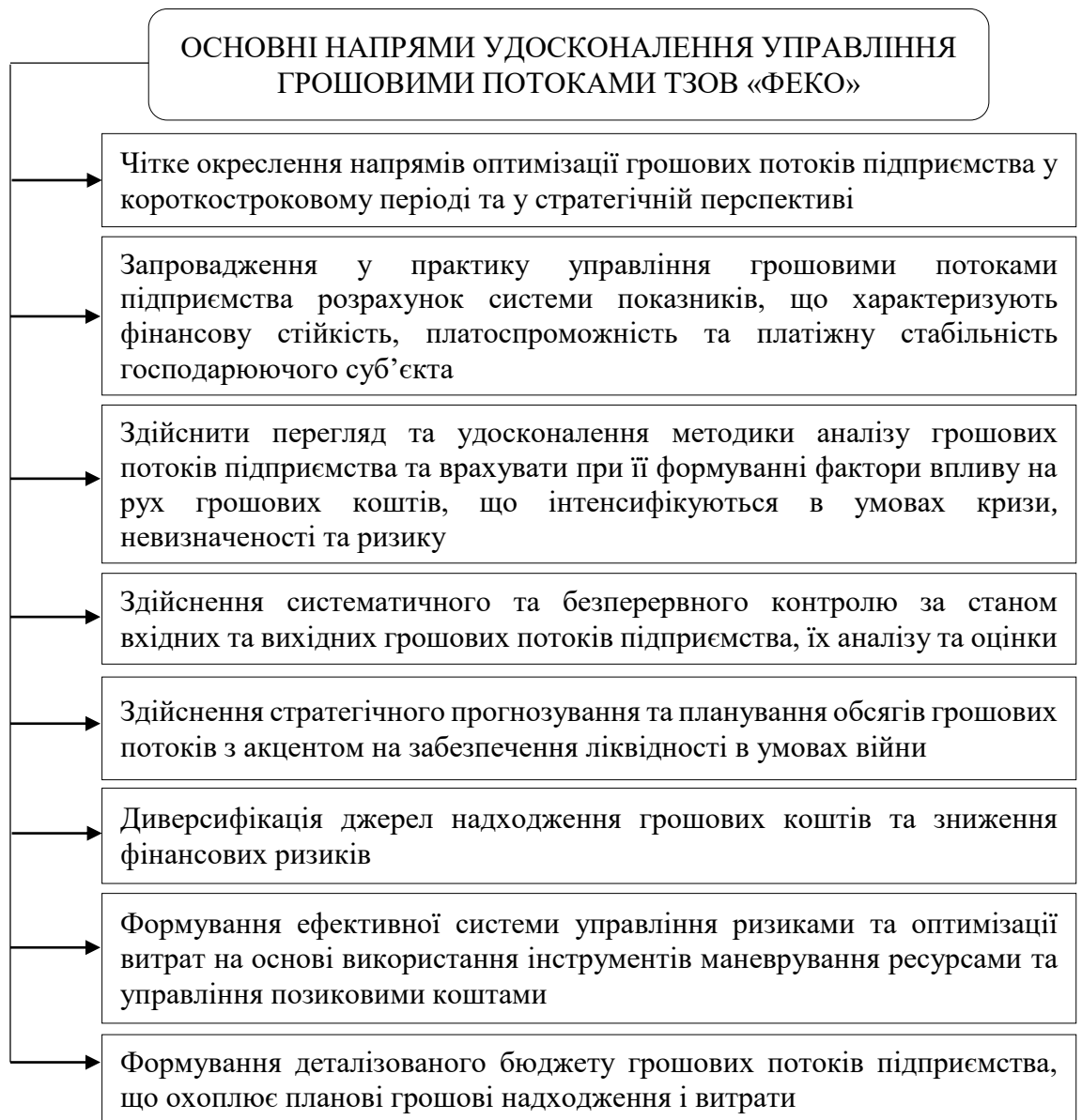

Рис. 2.12. Перелік напрямів удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО»

Джерело: складено автором за матеріалами: [4, с. 173; 5, с. 309; 21; 22;

Поряд із зазначеним, необхідно сказати, що окреслені напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» не є вичерпними та можуть бути розширеними. Зокрема, варто звернути увагу на пропозиції О. Лопатовської та А. Бомок [24, с. 89–90], які вважають одним із ефективних напрямів оптимізації грошових потоків в системі удосконалення управління ними, формування комплексу заходів загальнодержавного врегулювання проблемних аспектів. В даному контексті, науковиці дотримуються думки, що істотно підвищать рівень оптимізації грошових потоків підприємства такі заходи як:

- 1) удосконалення фіскальної політики та перегляд ставок податкового навантаження, адже діяльність суб'єктів господарювання в умовах надмірного податкового тиску та ускладнення процедур податкового адміністрування викликає додаткові ризики і небезпеки;

- 2) створення необхідних умов, що сприятимуть діяльності підприємств в офіційному секторі та унеможливлять ризики легалізації коштів від тіньової діяльності.

Схожої думки дотримуються М. Іоргачова та О. Ковальова [25, с. 31], які основні напрями підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства пропонують реалізовувати шляхом зосередження уваги на:

- 1) оптимізації й збалансуванні існуючих грошових потоків підприємства;

- 2) постійному моніторингу закономірностей руху грошових коштів та розрахунку показників ліквідності й платоспроможності;

- 3) запровадженні таких інструментів як бюджетування й фінансове моделювання з метою удосконалення процесів управлінського впливу на грошові потоки підприємства;

- 4) запровадженні сучасних інформаційних технологій контролю за грошовими потоками.

Вважаємо за доцільне зазначити, що запропоновані науковцями напрями підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства є

цілком обґрунтованими та прийнятними для ТЗОВ «ФЕКО». При цьому, важливим залишається організація діяльності товариства щодо оптимізації й збалансування грошових потоків, що варто здійснювати шляхом пошуку й залучення стратегічних інвесторів, кошти яких спрямовувати на збільшення частки власного капіталу. З іншої сторони, ТЗОВ «ФЕКО» варто акцентувати увагу на необхідності проведення додаткової емісії акцій та на залучення кредитних коштів, отриманих на пільгових умовах.

Крім того, істотно посилять систему управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» заходи щодо їх оптимізації в часі. Зокрема, мова йде про обґрунтованість для ТЗОВ «ФЕКО» використання спеціальних методів оптимізації грошових потоків, а саме розроблення графіків здійснення податкових платежів, планування обсягів закупівлі сировини і товарів, а також їх збалансування за термінами реалізації, вдосконалення амортизаційної політики та оптимізація податкового навантаження у відокремлених структурних підрозділах.

В результаті проведених емпіричних досліджень нами встановлено, що у ТЗОВ «ФЕКО» достатньо слабкі грошові потоки від інвестиційної діяльності, що свідчить про необхідність посилення даної ділянки діяльності підприємства та перегляду його інвестиційної політики. В даному контексті пропонується здійснити наступні заходи:

- 1) оптимізувати інвестиційну стратегію, зосередившись на активах, які дозволяють забезпечити максимізацію показників рентабельності у короткостроковому періоді, а також призупинити великі капіталовкладення й оптимізувати активи з метою підвищення їх ефективності;
- 2) диверсифікувати інвестиційні джерела, розглянувши можливість диверсифікації доходів, зокрема, відсотків та дивідендів;
- 3) підвищити ефективність управління даним видом грошових потоків шляхом проведення аудиту необоротних активів та вилучення неефективних активів;

- 4) посилити контроль за інвестиційними витратами, розробивши систему пріоритетності інвестиційних витрат;
- 5) здійснити аналіз рентабельності інвестицій.

Запропоновані напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» дозволять підвищити ефективність його фінансово-господарської діяльності та показники прибутковості.

Отже, проведені дослідження стратегічних напрямів удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» дають підстави стверджувати про необхідність оптимізації та збалансування грошових потоків на підприємстві, а також особливу увагу приділяти управлінню грошовими потоками від інвестиційної діяльності ТЗОВ «ФЕКО».

Висновки до другого розділу

ТЗОВ «ФЕКО» є самостійним суб'єктом господарювання, що здійснює свою фінансово-господарську діяльність на території України та імпортує товари з країн Європи та інших країн світу. Підприємство є прибутковим, має власні грошові кошти та відповідає за своїми зобов'язаннями.

Аналіз грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» дозволяє стверджувати, що вони наявні на підприємстві та поділяються на види в залежності від діяльності, а саме на грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При цьому встановлено, що позитивним грошовим потоком впродовж 2020–2023 рр. є лише грошовий потік від фінансової діяльності ТЗОВ «ФЕКО». Чистий грошовий потік від операційної діяльності позитивним був лише 2020 р. та у 2023 р., а в інші періоди він мав від'ємне значення. Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності наявний лише у 2022 р. та у 2023 р. і також був від'ємним.

На підставі результатів проведеного аналізу грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» з'ясовано, що система управління грошовими ресурсами на

підприємстві потребує удосконалення. Тому, окреслено перспективні напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО», реалізація яких передбачена у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Зокрема, серед найбільш пріоритетних напрямів визначено необхідність оптимізації грошових потоків підприємства у короткостроковому періоді та у стратегічній перспективі, запровадження у практику управління грошовими потоками підприємства розрахунку системи показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність та платіжну стабільність господарюючого суб'єкта, удосконалення методики аналізу грошових потоків підприємства та врахування при її формуванні факторів впливу на рух грошових коштів, що інтенсифікуються в умовах кризи, невизначеності та ризику, здійснення контролю за станом вхідних та вихідних грошових потоків підприємства, їх аналізу та оцінки, здійснення стратегічного прогнозування та планування обсягів грошових потоків з акцентом на забезпечення ліквідності в умовах війни та формування ефективної системи управління ризиками й оптимізації витрат на основі використання інструментів маневрування ресурсами та управління позиковими коштами.

ВИСНОВКИ

Результати проведених у кваліфікаційній роботі досліджень теоретичних основ та практичних аспектів системи управління грошовими потоками підприємства та оцінки системи управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО» дозволяють узагальнити існуючі наукові підходи до визначення сутності управління грошовими потоками підприємства, з'ясувати його зміст та особливості управління в сучасних умовах нестабільності й невизначеності. На підставі отриманих результатів можна сформулювати такі висновки:

1. На підставі вивчення наукових праць встановлено, що сутність управління грошовими потоками підприємства полягає в формуванні системи спеціальних заходів, методів і принципів, спрямованих на забезпечення прийняття управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання грошових коштів, управління оборотним капіталом, витратами підприємства і їх оптимізацією, раціональним розподілом ресурсів, на підвищення ефективності функціонування підприємства, на досягнення фінансової рівноваги та зниження ризиків банкрутства, на збалансування й коригування обсягів надходжень та витрат грошових коштів на підприємстві.

2. Результати проведених досліджень структури грошових потоків підприємства дозволяють стверджувати, що грошові потоки поділяються на певні види в залежності від різних класифікаційних ознак. З'ясовано, що найбільш оптимальним є поділ грошових потоків підприємства в залежності від виду його діяльності на грошові потоки від фінансової, операційної та інвестиційної діяльності.

3. Аналіз методичного інструментарію управління грошовими потоками підприємства дає підстави констатувати, що в науковому дискурсі сформовано різноманітні методики оцінювання параметрів управління грошовими потоками підприємства, а вибір конкретних методів залежить від

специфіки діяльності підприємства та від обсягів грошових коштів, що належать суб'єкту господарювання.

4. Фінансово-економічна характеристика ТЗОВ «ФЕКО» показала, що підприємство є самостійним і платоспроможним суб'єктом господарювання, яке позиціонує високі показники діяльності, та функціонує на ринку України як імпортер товарів із країн Європи і світу. Чистий прибуток ТЗОВ «ФЕКО» впродовж аналізованого періоду 2020–2023 рр. має позитивне значення.

5. Проведений аналіз грошових потоків ТЗОВ «ФЕКО» дає підстави стверджувати, що на підприємстві впродовж 2020–2023 рр. позитивним грошовим потоком є лише грошовий потік від фінансової діяльності. Чистий грошовий потік від операційної діяльності позитивним був лише у 2020 р. та у 2023 р., а впродовж 2021–2022 рр. мав від'ємне значення. Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності відсутній впродовж 2020–2021 рр., а у 2022 р. та у 2023 р. він був від'ємним. Чистий грошовий потік ТЗОВ «ФЕКО» у 2020 р. становив 1505 тис. грн., у 2021 р. 1395 тис. грн., у 2022 р. –3142 тис. грн., а у 2023 р. 10850 тис. грн.

6. Запропоновано стратегічні напрями удосконалення управління грошовими потоками ТЗОВ «ФЕКО», серед найбільш вагомих із яких виокремлено необхідність оптимізації грошових потоків підприємства у короткостроковому та довгостроковому періоді; запровадження у практику управління грошовими потоками підприємства розрахунку системи показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність та платіжну стабільність господарюючого суб'єкта; удосконалення методики аналізу грошових потоків підприємства та врахування при її формуванні факторів впливу на рух грошових коштів, що інтенсифікуються в умовах кризи, невизначеності та ризику; здійснення контролю за станом вхідних та вихідних грошових потоків підприємства, їх аналізу та оцінки, стратегічного прогнозування та планування обсягів грошових потоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волошина-Сідей В.В., Кириченко А.О. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи ефективного управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-9>.
2. Микитин О.З. Особливості планування грошових потоків підприємств за євроінтеграційних умов під час війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-73>.
3. Орел В.М., Рилік М.М., Горєвой А.М. Ефективне управління грошовими потоками підприємств у контексті глобальних фінансових тенденцій. *Наукові перспективи*. 2024. № 10(10). С. 1120–1130. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10\(10\)-1120-1130](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10(10)-1120-1130).
4. Ясіновська І.А, Кольба Р.М. Шляхи підвищення ефективності системи управління грошовими потоками підприємства в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 11 (123). С. 168–174. URL: DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-11-123-34>.
5. Майборода О.Є., Майборода О.В., Реплюк О.В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 305–309. URL: https://www.researchgate.net/publication/360437487_Naprami_upravlinna_grosovimi_potokami_pidpriemstva.
6. Мордовцев О.С., Хребтов М.І. Методичний підхід до управління грошовими потоками промислового підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2020. № 2. С. 3–8. URL: doi: 10.20998/2519-4461.2020.2.3.
7. Сергєєва О.Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 12. Ч. 2. С. 107–110. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/699375>.

8. Маліков В.В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 370–374. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-370-374>.
9. Жуков В.В. Шляхи підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємств готельного і ресторанного бізнесу. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 10. С. 15–19. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2024-10-2>.
10. Майборода О.Є., Сороківська Т.Т. Формування механізму управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: DOI: [10.32702/2307-2105-2018.12.89](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.89).
11. Головка В.І., Безкоровайна О.О. Економічна сутність та призначення грошових потоків підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2018. Вип. 1(19). С. 10–13. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/543035>.
12. Покиньючерда В.В., Тімченко О.Л. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства. *Молодий вчений*. 2024. № 46. С. 112–119. URL: DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V46\(2024\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V46(2024)-15).
13. Нетудихата К.Л., Попенюк М.М. Особливості функціонування грошових коштів підприємства в сучасних умовах ведення господарської діяльності. *Подільський науковий вісник*. 2024. № 2(30). С. 31–39. URL: DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2024-30-5>.
14. Головка Т.В. Класифікація грошових потоків підприємств торгівлі. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 246–251. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/44.pdf.
15. Талда Р.Б. Контролінг грошових потоків підприємства. Кваліфікаційна магістерська робота. К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2023. 114 с.
16. Ніпіаліді О. Аналітичний інструментарій та методика управління грошовими потоками підприємства. *Світ фінансів*. 2017. № 3(52). С. 93–105. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1015/1023>.

17. Мулик Т.О. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-47>.
18. Монтика Ю. Інноваційні інструменти управління фінансовими потоками малих та середніх підприємств. *Трансформаційна економіка*. 2025. № 1(10). С. 63–68. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-10-10>.
19. Роганова Г.О., Шірінян Л.В. Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємств харчової промисловості на основі дискримінантної функції. *Економічний вісник*. 2020. № 4. С. 170–180. URL: DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/72.170>.
20. Артимонова І.В., Герасименко І.О., Гутко Л.М. Методичні підходи до управління грошовими потоками в рамках оцінки вартості підприємства корпоративного типу. *SWorld Journal*. 2020. Вип. 6(06-06). С. 117–125. URL: DOI: [10.30888/2663-5712.2020-06-06-143](https://doi.org/10.30888/2663-5712.2020-06-06-143).
21. Левкович О.В., Єрмолова К.Є. Теоретичні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 5. URL: DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.95>.
22. Рудь І.Ю., Дорохов В.М. Аналіз грошових потоків в системі управління підприємством. *Економічний простір*. 2024. № 194. С. 30–35. URL: DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.194.30-35>.
23. Монтика Ю.С. Роль аналізу грошових потоків у розвитку малого та середнього бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-30>.
24. Лопатовська О., Бомок А. Можливості застосування зарубіжного досвіду у процесі управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 88–91. URL: DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-15>.
25. Iorgachova, M., Kovalova, O. Directions for increasing the efficiency of the company's cash flow management. *Scientific Bulletin of Mukachevo State*

University. 2023. Vol. 10(4). P. 20–31. URL: <https://doi.org/10.52566/msu-econ4.2023.20>.

26. Бірюк О.Г., Чала К.Г. Оптимізація управління грошовими потоками підприємства. *International Scientific Journal «Internauka»*. 2024. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-9>.

27. Дорош О.І., Пліш І.В. Планування грошових потоків на підприємстві. *Scientific Journal «Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development»*. 2021. Вип. 3. № 2. С. 21–28. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2021.02.021>.

28. Продіус О., Афанасенко М., Пухленко, В. Стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності торгівельного підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 202). Вип. 63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-119>.

29. Варченко О., Драган О., Зубченко В. Концептуальні основи управління грошовими потоками підприємства. *Via Economica*. 2025. Вип. 8. С. 7–12. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2025-8-1>.

30. Монтика Ю. Роль аналізу грошових потоків у розвитку малого та середнього бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-30>.

ДОДАТКИ